

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

УДК 330.322

СВИНОУС Н.І.

Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТЬ «ІНВЕСТИЦІЯ» ТА «ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Доведено, що динамічний та ефективний розвиток інвестиційної діяльності є необхідною умовою забезпечення економічного зростання країни та забезпечення відтворювальної динаміки на інноваційній основі. Активізація інвестиційної діяльності зумовлює прояви економічного, екологічного, соціального ефектів на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Узагальнено підходи зарубіжної та вітчизняної теорії інвестиційної діяльності, систематизовано методи державного регулювання інвестиційного процесу, що сприяло обґрунтуванню складових інвестиційного механізму. Висвітлено засоби пізнання та економічні категорії як інструмент пізнання функціонування інвестиційного механізму та фінансового регулювання діяльності інвестиційних інститутів, а також результатів та засобів цього пізнання, що використовуються у теорії та практиці дослідження проблем удосконалення інвестиційного механізму.

Виділено інформаційно-аналітичне забезпечення статистичними органами процесу вивчення інвестиційних процесів у розрізі основних форм інвестицій, виокремлено вкладення в основний капітал, які характеризують безпосередні інвестиції у відтворення основних фондів господарюючих суб'єктів. Охарактеризовано особливості інвестування діяльності сільськогосподарських підприємств та основні форми його здійснення. Обґрунтовано, що інвестиційна діяльність є одним із видів господарської діяльності, яка являє собою важливу форму реалізації економічних інтересів її учасників, а саме підвищення конкурентоспроможності, стабільності та сталості функціонування в умовах мінливого середовища сільськогосподарського підприємства.

Встановлено, що інвестиційна діяльність щодо забезпечення відтворення складових ресурсного забезпечення підприємств орієнтує вкладення капіталу на реалізацію наступних цілей: своєчасного оновлення основних засобів виробництва, запровадження нової або удосконаленої техніки, обладнання, технологій, нових високопродуктивних сортів рослин і порід тварин та ін., що приводить до істотних позитивних зрушень у виробничій діяльності. Охарактеризовано основні елементи проектної документації та порядок проведення їх експертизи.

Доведено, що інвестиційна діяльність щодо відтворення ресурсного забезпечення пов'язана із забезпеченням позитивної відтворювальної динаміки у процесі господарської діяльності, які досягаються взаємодією комплексу організаційно-економічних механізмів, та цілеспрямований розвиток сільськогосподарського підприємства й економіки галузі в цілому.

Висвітлено, що заходи, пов'язані із процесами відтворення ресурсного забезпечення сільськогосподарських підприємств, забезпечують довгостроковий його сталий розвиток, що передбачає досягнення високих фінансових і економічних результатів, соціального та екологічного ефекту, при використанні наявних у розпорядженні підприємства ресурсів. Ці аспекти тісно пов'язані із формуванням відтворювальної політики сільськогосподарського підприємства на принципах сталого розвитку.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційна діяльність, підприємство, інвестиційний ризик, ресурси, капіталовкладення.

doi: 10.33245/2310-9262-2019-148-1-89-99

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Активізація процесів інвестування в країні, галузі, регіоні та окремих суб'єктах господарювання обумовлює нарощення обсягів виробництва, сприяє росту валового національного доходу та розвитку конкуренції підприємств, що дозволяє найбільш раціонально задовольняти попит споживачів на товари та послуги. У цих умовах актуальними є пошук нових та розширених джерел інвестицій, підвищення інвестиційного потенціалу підприємств, удосконалення аналізу їх інвестиційної привабливості, що вимагає поглиблення теоретико-методичних підходів до розуміння інвестицій та інвестиційної діяльності.

Інвестиції – відносно новий для вітчизняної економіки термін, однак, в економічній теорії та підприємницькій практиці немає такого поняття, яке б використовувалося настільки часто й водночас – неоднозначно. Ефективність використання інвестицій створює передумови для за-

безпечення розширеного відтворення ресурсного потенціалу певної економічної системи, забезпечення її конкурентоспроможності та стійкого зростання. Як відомо, інвестиції – складна економічна категорія, яка має певні особливості у її реалізації на практиці.

З огляду на це важливим завданням науки у даній сфері постає розробка відповідних нинішнім ринковим умовам механізмів реалізації інвестиційних потреб суб'єктів господарювання, що вимагає поглиблення економічної сутності інвестицій та відтворення інвестиційної діяльності, визначення їх ролі та місця у забезпеченні зростаючої відтворювальної динаміки розвитку галузі сільського господарства, сільських територій, окремих сільськогосподарських підприємств, визначення факторів, напрямів, особливостей здійснення інвестиційної діяльності.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних положень щодо трактування понять «інвестиція» та «інвестиційна діяльність» в аспекті розвитку концепції наукового обґрунтування процесів відтворення інвестиційної діяльності, обґрунтуванні форм і методів їх реалізації, зорієнтованих на інноваційний тип розвитку сільського господарства та його суб'єктів, а також сталий розвиток сільських територій.

Матеріал і методи дослідження. При написанні статті автором використано загальнонаукові методи дослідження, зокрема, діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення фундаментальних положень економічної науки щодо здійснення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Водночас, використано набір спеціальних методів економічних досліджень: абстрактно-логічний метод, зокрема прийоми аналогії і порівняння, індукції та дедукції для поглиблення дефініції «інвестиції», «інвестиційна діяльність», узагальнення ознак класифікації інвестицій. Метод теоретичного узагальнення використано при здійсненні критичного аналізу результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців стосовно систематизації підходів до тлумачення зазначених понять та обґрунтуванні чинників інвестиційної діяльності. При підготовці статті використано базові концепції та гіпотези, положення економічної теорії, праці зарубіжних та вітчизняних науковців в області інвестиційної діяльності, а також законодавчі та нормативно-правові акти України з питань інвестування.

Результати дослідження. Узагальнення та систематизація науково-методичної літератури в області інвестування дозволило дійти висновку про існування як відмінностей, так і подібності у підходах до визначення сутності «інвестицій». Вважають, що поняття «інвестиції» походить від латинського слова «investire» – «обкладати», «одягати», «вкладати».

В економічній науковій літературі під інвестиціями розуміють комплекс окремих напрямів, як дуже складних та суперечливих економічних явищ, які проявляються у різних формах, видах, цілях. Зазначимо, що становлення терміну «інвестиція» пов'язано із іменем Дж. М. Кейнса, який характеризує інвестиції як будь-який приріст цінностей капітального майна, зазначав, що розмір інвестицій є основним фактором росту національного доходу. Дж. М. Кейнс розглядаючи перевищення заощаджень над інвестиціями, розумів ситуацію, що виникає за таких розмірів виробництва, коли прибуток, який підприємцям забезпечують наявні виробничі ресурси, є нижчим нормативної прибутковості [1]. Очевидно, що даний науковий підхід до інвестування є актуальним для сучасних українських реалій, коли прибуток скорочується, за умови недоступності інвестицій, а також скорочуються обсяги виробництва.

Слід зазначити, що визнаною у всьому світі вважається наукова праця «Основи інвестування» Л. Дж. Гітмана, М.Д. Джонка, у якій розглядається комплекс інвестиційних процесів: глобальні аспекти інвестиційної діяльності; роль інвестування в економіці; стратегія та засоби досягнення інвестиційних цілей; учасники інвестиційного процесу; види інвесторів та інвестицій, інструменти інвестування та інші ринкові аспекти управління інвестиціями [2]. Одним із досягнень сучасної науки з інвестування є фундаментальна праця У. Шарпа, Т. Александра, Дж. Бейлі «Інвестиції» [3]. Для цієї праці характерним є те, що у ній представлена цілісна система досліджень від інвестиційного середовища, основних понять інвестиційного процесу [3, с. 1–6], до розкриття особливостей та видів фінансових інвестицій [3, с. 21–45], вивчення фондових ринків [3, с. 45–75], інвестиційної банківської діяльності [3, с. 75–140], а також питання фінансового аналізу [3, с. 790–836], інвестиційного менеджменту [с. 843–879], оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем [3, с. 879–926] та форм міжнародного інвестування [3, с. 926–952]. Вважасмо, що висвітлені питання є актуальними у нинішніх умовах розвитку країни за необхідності повного використання можливостей інвестування через

фінансові інвестиції, створення цивілізованого фондового ринку, розширення способів та форм фінансування інвестицій. Узагальнюючи існуючі підходи до тлумачення інвестицій можна виділити економічний та ресурсно-фінансовий підходи до інвестування в основний капітал, що характеризує зміст даного поняття. З огляду на комплексний характер і цільову спрямованість поняття «інвестицій» при визначенні економічного змісту та класифікації інвестицій доцільно враховувати основні елементи їх функціонального призначення (рис. 1).

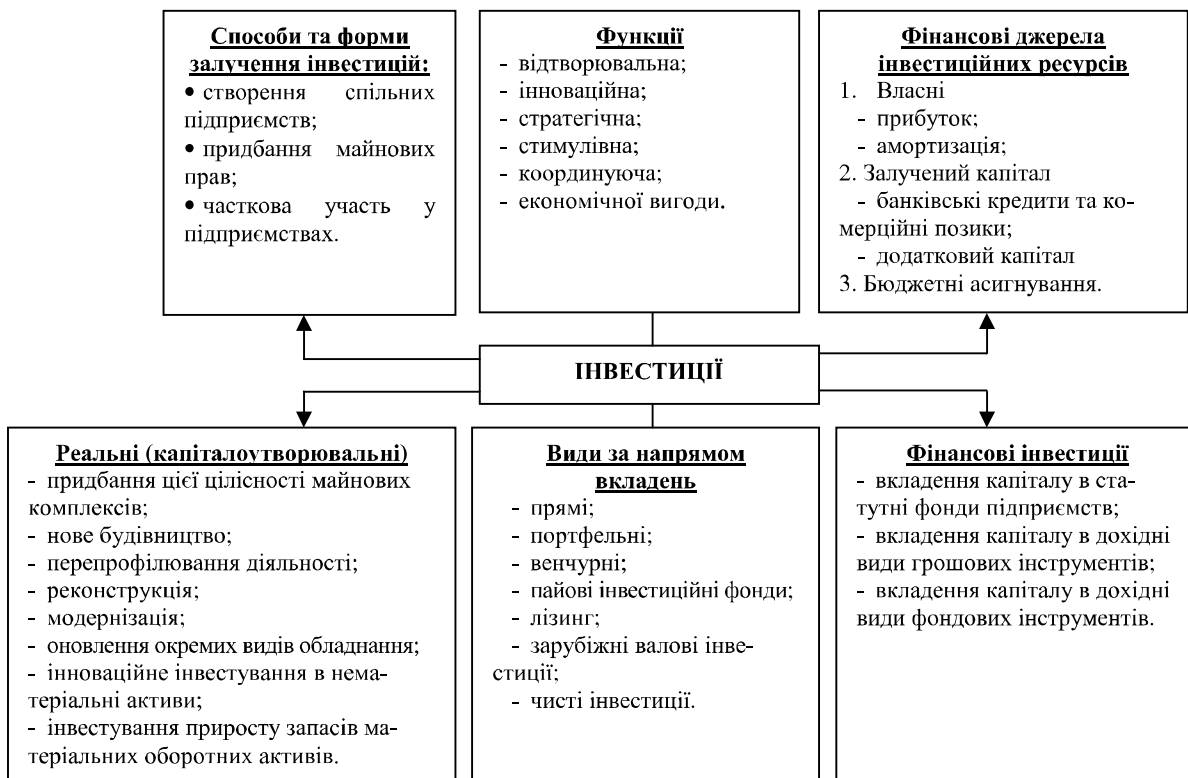

Рис. 1. Сутність, види та класифікаційні ознаки дефініції поняття «інвестиції».

Джерело: узагальнено автором за джерелами [2, 3, 5, 8].

Як важливі складові інвестицій (рис. 1) виділено їх основні форми, напрями вкладень, а також способи і форми залучення інвестицій та джерела формування інвестиційних ресурсів. Узагальнення наукових підходів до розуміння поняття «інвестиції» дозволяє розглядати інвестиції як вкладення у грошовій, матеріальній, нематеріальній та інших формах економічних ресурсів у підприємницьку діяльність на розширення капіталу та покращення факторів виробництва на основі інновацій за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування, цілком яких є одержання корисного економічного, соціального, екологічного ефектів. Саме тому у нинішніх умовах інвестиції доцільно формувати із урахуванням таких характеристик як інтенсивність, сталість та результативність [4].

На основі узагальнення існуючих дефініцій поняття «інвестицій» нами виділено найбільш загальні характерні ознаки, а саме:

- інвестиції є обов'язковою умовою для здійснення економічного розвитку підприємства;
- інвестиції мають потенційну здатність приносити дохід та формувати прояв соціальних, екологічних та інших ефектів;
- для них характерним є стратегічна цілеорієнтованість вкладення засобів в об'єкти та інструменти інвестування;
- у процесі вкладення капіталу використовують різні інвестиційні ресурси, для яких власними є такі характеристики як попит, пропозиція та ціна;
- існує часовий лаг (у більшості випадків довгостроковий) між періодами витрачання ресурсів та одержанням чистого результату);
- реалізація інвестицій супроводжується ризиками.

Ураховуючи зазначені вище характерні ознаки поняття «інвестиції», економічну сутність інвестицій підприємства можна розглядати як сукупність затрат, що здійснюються на основі ринкових переваг у формах вкладень різних видів капіталу у різноманітні об'єкти господарської діяльності з метою одержання прибутку або досягнення як економічного, так і неекономічного ефектів, та пов'язані із поняттями часу, ризику і ліквідності.

З метою систематизації видів інвестицій доцільно узагальнити існуючі ознаки до їх класифікації, що дозволило більш обґрунтовано розглянути теоретичні основи інвестиційної діяльності, зрозуміти їх роль у відтворювальних процесах та відповідно механізми реалізації (рис. 2).

Із поняттям «інвестиції» тісно пов'язана дефініція «інвестиційна діяльність», але у більш широкому розумінні. Відповідно до законодавства країни інвестиційна діяльність це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [5]. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку визначають цей термін як придбання або реалізація довгострокових активів та інших інвестицій, які не є еквівалентом грошових коштів [6].

Узагальнюючи наукові праці з інвестування слід зазначити, що поняття «інвестиційна діяльність» у публікаціях з одного боку ототожнюються із тлумаченням у нормативно-правових актах, а з другого – методологією поняття «інвестиції» [7]. Вважаємо, що найбільш прийнятною дефініцією є офіційне визначення інвестиційної діяльності, що представлено у законодавчих документах. Розглянемо різні підходи до визначення інвестиційної діяльності. Так, І.О. Бланк під інвестиційною діяльністю розуміє цілеспрямовано здійснюваний процес формування необхідного інвестиційного капіталу, вибір найбільш ефективних об'єктів (інструментів) здійснення інвестицій, складання збалансованої за вибраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) та контролю за її реалізацією [8].

Узагальнюючи існуючі підходи до визначення поняття «інвестиційної діяльності», нами виділено її економічний зміст: з одного боку, у перетворенні інвестиційних ресурсів у інвестиційні вкладення, тобто у процесі трансформації ресурсів у конкретні об'єкти інвестиційної діяльності або у процесі інвестування; з другого боку – у нарощенні вкладених коштів у приріст капітальної вартості, окупності понесених затрат та одержання доходів у результаті використання інвестицій. Отже, інвестиційна діяльність підприємства це динамічний процес єдності інвестування та експлуатації інвестицій. Поряд із виробничо-збутовою та фінансовою діяльністю інвестиційна діяльність є видом господарської діяльності [9]. Однак, процес здійснення інвестиційної діяльності є специфічним та вимагає знань особливостей, які відрізняють інвестиційну діяльність від інших видів господарської діяльності.

Інвестиційна діяльність є головною формою забезпечення відтворення основної діяльності підприємства та є підпорядкованою до визначених стратегічних цілей і задач розвитку. Інвестиційна складова господарської діяльності зорієнтована на забезпечення нарощення прибутку, який формується у результаті виробничо-збутової діяльності, має здійснюватися за такими напрямками: у формі забезпечення підвищення надходження доходів від основної операційної діяльності (виручка від продажу) у результаті збільшення обсягів реалізації продукції (інвестування у нове будівництво, придбання цілісних майнових комплексів і т.д.); у формі забезпечення скорочення витрат, які пов'язані із виробництвом та продажем продукції. Вона передбачає своєчасну заміну фізично зношених машин та обладнання, постійне оновлення активної частини морально застарілих виробничих активів та ін.

Основним показником масштабу інвестиційної діяльності, який характеризує темпи економічного розвитку господарюючого суб'єкта, є величина його чистих інвестицій. Цей показник характеризує суму валових інвестицій, зменшену на величину амортизаційних відрахувань у процесі інвестування. Динаміка даного показника характеризує економічний розвиток підприємства, потенціал формування його результатів [10]. У випадку якщо сума чистих інвестицій господарюючого суб'єкта представляє негативну величину, то це свідчить про зниження виробничого потенціалу, а також економічної бази для формування прибутку підприємства. Якщо величина чистих інвестицій дорівнює нулю, то це свідчить про відсутність економічного росту та розвитку сільськогосподарських підприємств, тому що їх виробничий потенціал залишається на незмінному рівні. У тому випадку якщо величина чистих інвестицій представляє позитивну величину, то це свідчить про здійснення розширеного відтворення необоротних активів сільськогосподарських підприємств та розширюється економічна база формування його прибутку.

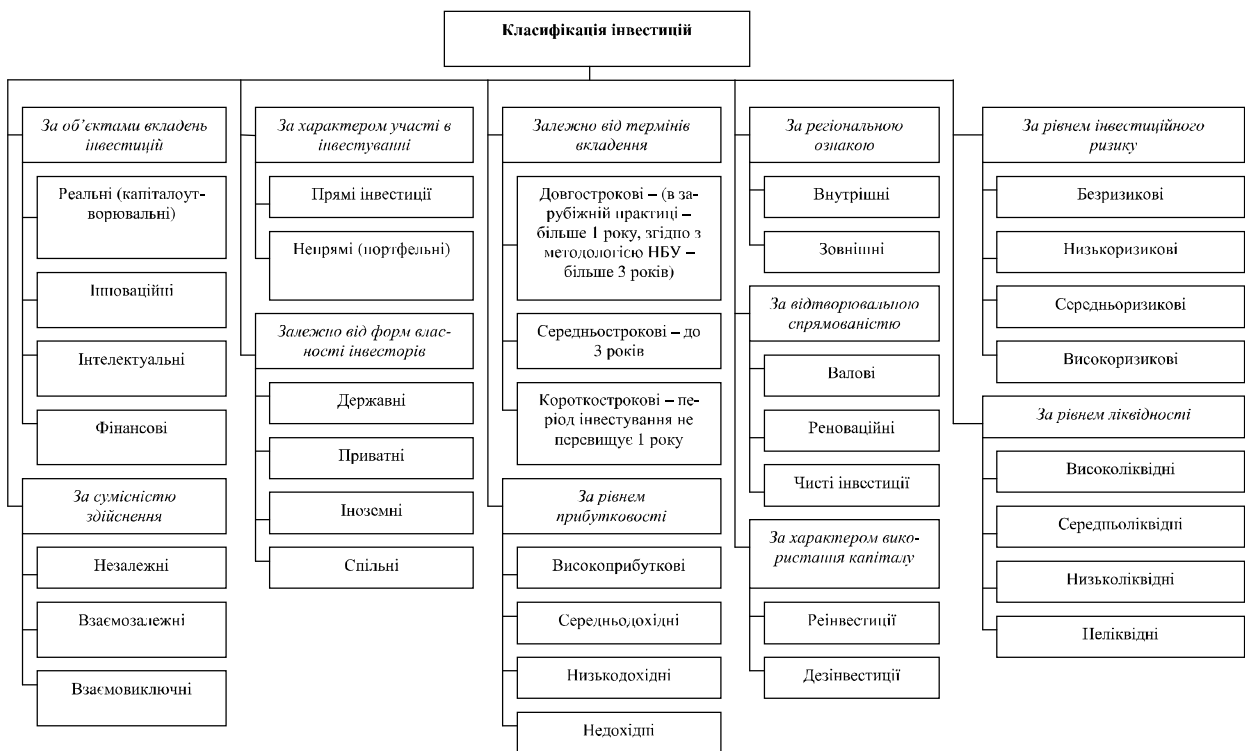

Рис. 2. Класифікація інвестицій.

Джерело: узагальнено автором.

Отже, інвестиційна діяльність це самостійний вид господарської діяльності підприємства, від рівня ефективності якої залежать ріст та розвиток підприємства в цілому, тобто здійснення процесу відтворення.

У економічній літературі найбільш поширеною є дефініція інвестиційної діяльності, що розглядається як комплекс заходів щодо пошуку інвестиційних ресурсів, вибору вигідних об'єктів інвестування, з метою одержання позитивного ефекту у економічному, екологічному та соціальному напрямках [11]. Кругообіг інвестицій здійснюється у формі кругообігу виробничих фондів, послідовної зміни форм вартості. Отже, кругообіг інвестицій передбачає, що інвестований капітал проходить всі фази відтворення від вкладення до відшкодування коштів, які формують інвестиційний цикл. Останній включає в себе всі процеси відтворення виробничого потенціалу підприємства, господарської та фінансової діяльності. Визначення інвестиційної діяльності та її складових елементів як багатоаспектної та цілісної економічної системи представлено нами на рисунку 3.

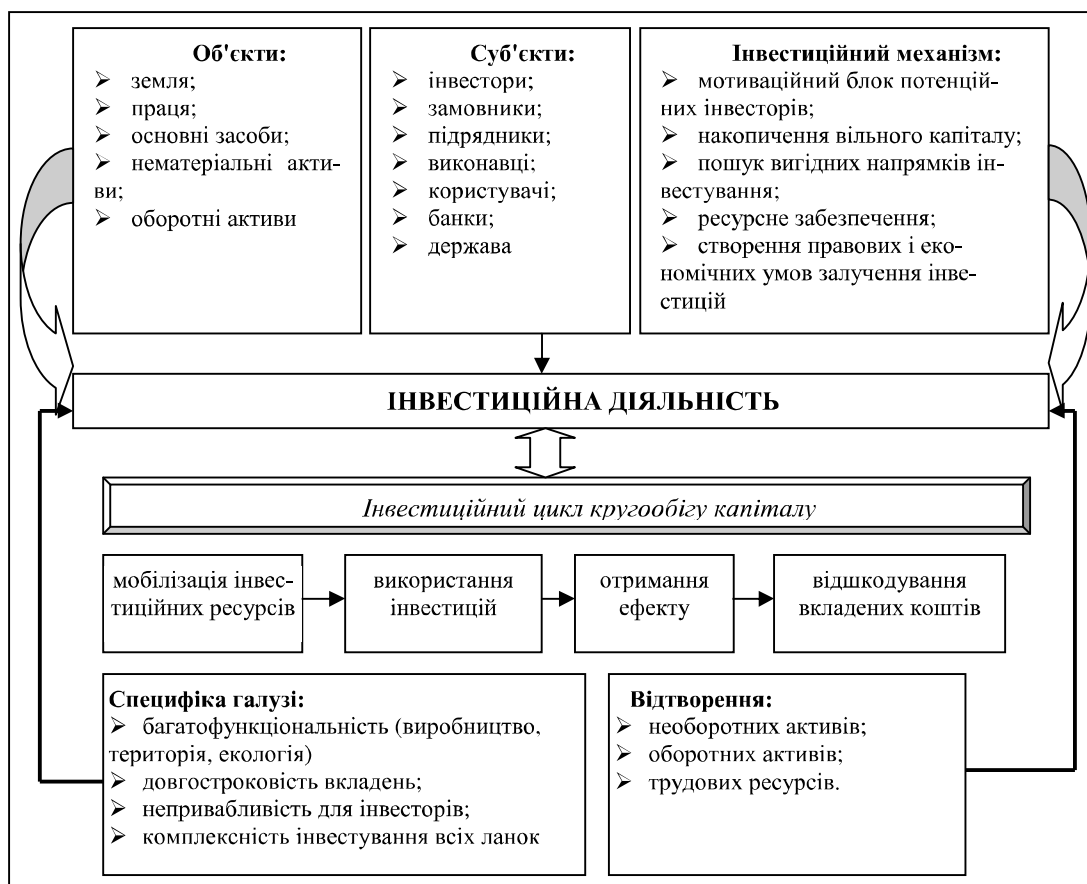

Рис. 3. Системно-відтворювальний підхід до характеристики інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Джерело: розроблено автором.

Вважаємо, що основними складовими процесу інвестиційної діяльності є її форми, структура та напрями. Як процес підприємницької діяльності інвестування при цьому цілеспрямоване на досягнення різних видів ефективності та нарощення інноваційно інвестиційного потенціалу, що сприяє досягненню стійкого й ефективного розвитку об'єктів інвестування та раціональному використанню ресурсів. Динамічний процес відтворення форм капіталу, нарощення інвестиційних вкладень у приріст капітальної вартості та їх повне відшкодування у сільськогосподарському виробництві доцільно розглядати із урахуванням його специфіки.

Так, основною особливістю інвестиційного відтворення у сільському господарстві є високий рівень залежності від природно-кліматичних умов та розвитку тварин і рослин. У зв'язку із цим інвестиційні ризики у галузі є високими, а дохідність вкладень більш низькою, у т.ч.

унаслідок низького рівня рентабельності виробничої діяльності, при нестачі власних фінансових ресурсів, високому рівні кредиторської заборгованості та низькій дієвості інструментів держпідтримки інвестиційної діяльності у галузі.

Водночас, характеризуючи відтворювальний підхід до інвестування, погоджуємося із думкою науковців про те, що капітальні вкладення більш вузьке поняття, та є однією із форм інвестицій, які вкладено у відтворення основних засобів та нематеріальних активів. Так, на думку У. Шарпа, у примітивній економіці основна частина інвестицій належить до реальних, а у сучасній економіці більша частина вкладень представлена фінансовими інвестиціями. Це вимагає розвитку елементів фінансової інфраструктури, значною мірою сприяє росту реальних інвестицій, зазвичай, ці дві форми є взаємодоповнюючими, а не конкуруючими [3, с. 219].

Зазначимо, що сучасні умови розвитку сільського господарства із урахуванням глобалізаційних кліматичних змін та інших чинників зумовлюють необхідність розширення об'єктів інвестування. Так, дослідження зарубіжних науковців свідчать, що процеси інвестування у досліджувані галузі залежать від усіх заінтересованих стейкхолдерів сільської території. Так, мотивація фермерів щодо інвестицій в сільське господарство залежить від раціонального очікування фермерів щодо норми прибутку та процентних ставок позикового капіталу в сільському господарстві. Окрім цього, існує взаємозв'язок між місцевою владою та фермерами щодо інвестицій у сільське господарство, оскільки економічний інтерес у фермерів щодо інвестування залежить від наданої інформації місцевою владою та результативності її дій, що у довгостроковій перспективі формує стійкі інтеграційні зв'язки між ними. Встановлено, що якщо інвестиції місцевого самоврядування в сільське господарство зростають на 1 %, інвестиції фермерів збільшуються відповідно на 0,386 %. Тому, через освіту знань та навичок ведення сільськогосподарської діяльності й контролю ризиків, фермери можуть мати більш чітке розуміння розвитку сільського господарства. Місцева влада повинна продовжувати інвестувати більше в сільське господарство, що ефективно сприятиме сільськогосподарським інвестиціям фермерів і в кінцевому рахунку покращить якість розвитку сільського господарства [12]. Вважаємо, що процеси децентралізації, які сприяють перерозподілу фінансових потоків на користь сільських територій у вітчизняних умовах також сприятимуть прояву подібної тенденції.

Зазначимо, що важлива роль у активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві, зокрема модернізації сільськогосподарського виробництва, відводиться приватному капіталу та інструментам державної підтримки. Так, в країнах Європейського Союзу передбачено надання грантів фермерам для здійснення модернізації виробничої діяльності шляхом інвестування капіталу у сільськогосподарські машини та обладнання [13]. Зазначимо, що у вітчизняній практиці також можемо спостерігати використання певних інструментів держпідтримки, зорієнтованих на активізацію інвестиційної діяльності, зокрема, часткове відшкодування вартості будівництва виробничих потужностей у тваринництві, поголів'я худоби та поліпшення її генетичного потенціалу, стимулювання збільшення обсягів виробництва продукції тваринництва, аквакультури (рибництва), а також залучення інвестицій у створення потужностей із зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, зокрема зерна, однак відсутність комплексності та повноти їх фінансового забезпечення не дозволяє одержати позитивні ефекти у галузі.

Окрім вищезазначеного на структуру джерел фінансування інвестиційних ресурсів у будь-якій галузі впливає схильність інвестора до ризику та його інноваційна орієнтованість. За дослідженням встановлено, що нові види інвестиційних інструментів освоюються сільськогосподарськими виробниками як у зарубіжних країнах, так і вітчизняній практиці дуже повільно, що можна пояснити певною консервативністю сільського господарства та підвищеними ризиками виробничої діяльності [14].

Для сільського господарства одним із об'єктів вкладення інвестиційного капіталу є придбання землі. В умовах продовольчих криз та виснаження природних ресурсів, інвестори із провідних країн світу все частіше орендують або купують сільськогосподарські землі за кордоном. Основним мотивом вкладення капіталу в земельні ресурси за умови низького політичного ризику є дефіцит сільськогосподарської сировини та продовольства [15]. Очевидно, що актуалізація питань розвитку альтернативної енергетики розширило напрями фінансування у цій області практично у всіх країнах, у т.ч. й українській практиці. Основним чинниками мо-

тивації фермерів у вкладенні інвестиційного капіталу є фінансова державна підтримка та сприятливе нормативно-правове регулювання цієї сфери [16–17].

Отже, інвестиційна діяльність щодо забезпечення відтворення складових ресурсного забезпечення підприємств має на меті вкладення капіталу для своєчасного оновлення основних засобів виробництва, запровадження нової або удосконаленої техніки, обладнання, технологій, нових високопродуктивних сортів рослин і порід тварин, що приводить до істотних позитивних зрушень у виробничій діяльності. Інвестиційна діяльність у даному аспекті передбачає розробку відповідного інвестиційного проекту. Життєвий цикл інвестиційного проекту охоплює такі основні етапи: на початковому етапі підприємство, наприклад, купує нову техніку або удосконалює наявні у його розпорядженні виробничі технології; на етапі розвитку виручка від реалізації зростає швидше, ніж затрати на виробництво, а ресурсна база підприємства інтенсивно розвивається; фаза зрілості характеризується відсутністю удосконаленого ресурсного забезпечення, оскільки воно починає морально застарівати; на останній стадії життєвого циклу на ринку з'являються засоби виробництва із кращими якісними та ціновими характеристиками, у той час коли підприємство продовжує використовувати застарілі фізично та морально засоби виробництва, а значить, виникає висока ймовірність збитковості. Очевидно, що подальше функціонування підприємства пов'язано зі здійсненням переозброєння та модернізації виробничої діяльності, тобто із реалізацією нових інвестиційних проектів.

Отже, інвестиційна діяльність щодо відтворення ресурсного забезпечення пов'язана із постійно відновлювальними процесами, які вбудовані у комплекс взаємодії різних фінансових механізмів, та має вплив на розвиток сільськогосподарського підприємства й економіку галузі в цілому. У кінцевому підсумку заходи, пов'язані із процесами відтворення ресурсного забезпечення, повинні забезпечити довгострокове функціонування підприємства й досягнення високих фінансових і економічних результатів при використанні наявних у розпорядженні підприємства ресурсів. Ці аспекти тісно пов'язані із формуванням відтворювальної політики підприємства.

Обговорення. Вважаємо, що сучасні трактування поняття «інвестиції» та «інвестиційної діяльності» не відображають взаємозв'язку інвестицій та відтворювальних процесів. Саме тому при розгляді процесів інвестування слід розглядати інвестиції не лише через призму грошових потоків у якості інвестиційних ресурсів, але обов'язкове їх відображення у капітальній вартості одного із суб'єктів інвестиційного процесу. У зв'язку із цим існує необхідність в обґрунтуванні складових інвестиційної системи у сільському господарстві з метою забезпечення простого та розширеного відтворення, виділення взаємозв'язків між ними та механізмів управління на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Висновки. Інвестиції – складна економічна категорія, яка найчастіше розглядається як частина капіталу, не спожитого в певний виробничий період та накопиченого з метою покриття частини витрат на різні форми інвествкладень. До характерних ознак інвестицій можна віднести: досягнення різних цілей: економічних (у вигляді одержання доходу), цілі менеджменту (прояву синергетичного ефекту у підвищенні конкурентоспроможності), неекономічні (соціальні, екологічні); перетворення різних ресурсів господарюючих суб'єктів в альтернативні види активів; відповідність ринковим законам попиту і пропозиції на інвестиційні ресурси; ризик вкладення капіталу, тобто імовірність очікуваних результатів цілей інвестування; невизначеність термінів одержання досягнення вигід від управлінських рішень інвестора. Отже, інвестиції – це процес, який не пов'язаний зі споживанням, та передбачає перетворення ресурсів господарюючих суб'єктів із однієї форми в іншу з метою одержання економічного або неекономічного довгострокового ефекту.

Водночас, до найбільш важливих характеристик інвестиційної діяльності можна віднести наступні: підпорядкованість виробничої (операційної) діяльності для створення умов до економічного зростання суб'єкта господарювання; нижча ступінь залежності від галузевих особливостей порівняно із виробничою діяльністю; нерівномірність обсягів в окремі періоди; наявність «лагу запізнення» при формуванні прибутку підприємства (а також інших форм ефекту); формує самостійний вид різнонаправлених в окремі періоди грошових потоків підприємства; інвестиційний ризик: показник чистих інвестицій (різниця між валовими інвестиціями та амортизаційними відрахуваннями) характеризує темпи економічного зростання підприємства.

Вважаємо, що універсальне визначення поняття «інвестиційна діяльність» буде за такого підходу: цілеспрямований специфічний процес нормативно-правового, організаційно-економічного та фінансового впливу господарюючих суб'єктів на консолідацію та перетворення ресурсів із однієї форми в іншу, що сприяє одержанню додаткового прибутку, досягненню іншого економічного, виробничого або неекономічного довгострокового ефекту, створенню умов для розширеного відтворення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Keynes J. M. General Theory of Employment, Interest and Money. Collected Writings of John Maynard Keynes. London, Macmillan, 1973. 403 p.
2. Гитман Л. Дж., Джонс М. Д. Основы инвестирования. Москва: Дело, 1997. 1008 с.
3. Шарп У., Александр Г., Бели Дж. Инвестиции. Москва: Инфра-М, 2001. 1028 с.
4. Черненко Д. С. Підходи до трактування поняття «інвестиції». Молодий вчений. 2015. № 10 (2). С. 98–101.
5. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560XII URL: <http://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 02.04.2019).
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» / Верховна Рада України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_015 (дата звернення 22.04.2019).
7. Конакова К. М. Генезис формування категорій «інвестиції» та «інвестиційна діяльність». Формування ринкових відносин в Україні. 2017. № 4. С. 40–45.
8. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента: в 2-х т., Т.1. Киев: Ника-Центр Эльга, 2001. 536 с.
9. Сержанов В. В. Інвестиції та економічне зростання: емпіричний огляд. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. 2018. Вип. 29(1). С. 122–125.
10. Ткачук І. І., Лядська М. В. Сучасні підходи до визначення сутності понять «інвестиції» та «інвестиційний проект». Молодий вчений. 2017. № 10. С. 1067–1070.
11. Кухта П. Трактують поняття «інвестиції»: класичний і сучасний підходи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Економіка. 2011. Вип. 121–122. С. 29–33.
12. Зарицька Н. Новий погляд на інвестиції в агробізнес. Економіст. 2018. № 2. С. 6–7.
13. Zhu B., He J., Zhai S. How does local government's information affect farmers' agricultural investment: based on theoretical and empirical analysis. Cluster Computing, 2018. P. 1–12. DOI: <http://doi10.1007/s10586-018-2500-9>.
14. Caruso D., Conto F. Private capital in the rural development programme : The case of the Apulia Region, Southern Italy. Regional Statistics. 2018. Vol. 8. Issue 2. P. 3–18. DOI: <http://doi10.15196/RS080209>.
15. Alho E. Assessing the willingness of non-members to invest in new financial products in agricultural producer cooperatives: A choice experiment. Agricultural and Food Science. 2017. Vol. 26, Issue 4. P. 207–222. DOI: <http://doi10.23986/afsci.64945>.
16. Bastiaens I. Investing in agriculture: A preference for democracy or dictatorship? British Journal of Politics and International Relations. 2016. Vol. 18. Issue 4. Pp. 946–965. DOI: <http://doi10.1177/1369148116656984>.
17. Granoszewski K., Spiller A. Farmers' decision behavior regarding investments in biogas production. Berichte über Landwirtschaft. 2012. Vol. 90. Issue 2. Pp. 284–301.

REFERENCES

1. Keynes, J.M. (1973). General Theory of Employment, Interest and Money. Collected Writings of John Maynard Keynes. London, Macmillan. 403 p.
2. Gitman, L.Dzh., Dzhonk, M.D. (1997). Osnovy investirovaniya [Investment basics]. Moskva: Delo, 1008 p.
3. Sharp, U., Aleksandr, G., Beli, Dzh. Investicii [Investments]. Moskva: Infra-M, 2001. 1028 p.
4. Chernenko, D.S. (2015). Pidhodi do traktuvannja ponjattja «investycii» [Approaches to the interpretation of the concept of «investment»]. Molodij vchenij [Young scientist]. no. 10 (2), pp. 98–101.
5. Pro investycijnju dijal'nist': Zakon Ukrai'ny vid 18.09.1991 r. № 1560XII Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
6. Mizhnarodnyj standart buhgalters'kogo obliku 39 «Finansovi instrumenty: vyznannja ta ocinka» / Verhovna Rada Ukrai'ny. Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_015.
7. Konakova, K. M. (2017). Genezis formuvannja kategorij «investycii» ta «investycijna dijal'nist'» [Genesis of the formation of the categories of «investment» and «investment activity»]. Formuvannja rynkovyh vidnosyn v Ukrai'ni [Formation of market relations in Ukraine]. no. 4. pp. 40–45.
8. Blank, I.A. (2001). Osnovy investicionnogo menedzhmenta. [Fundamentals of investment management]. V 2-h t., T.1. Kiev: Nika-Centr Jel'ga. 536 p.
9. Serzhanov, V.V. (2018). Investycii ta ekonomichne zrostannja: empyrichnyj ogljad [Investments and economic growth: an empirical review]. Naukovyj visnyk Hersons'kogo derzhavnogo universytetu [Scientific Herald of Kherson State University]. Ser. Ekonomichni nauky. no. 29(1), pp. 122–125.
10. Tkachuk, I.I., Ljads'ka, M.V. (2017). Suchasni pidhody do vyznachennja sutnosti ponjat' «investycii» ta «investycijnnyj projekt» [Modern approaches to the definition of the essence of the concepts of «investment» and «investment project»]. Molodij vchenij [Young scientist]. No. 10, pp. 1067–1070.
11. Kuhta, P. (2011). Traktuvannja ponjattja «investycii»: klasychnyj i suchasnyj pidhody [Interpretation of the concept of «investment»: the classical and modern approaches]. Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka [Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv]. Ser. Ekonomika. No. 121–122, pp. 29–33.
12. Zaryc'ka, N. (2018). Novyj pogljad na investycii v agrobiznes [A new view on investing in agribusiness]. Ekonomist [Economist]. No. 2, pp. 6–7.

13. Zhu, B., He, J., Zhai, S. (2018). How does local government's information affect farmers' agricultural investment: based on theoretical and empirical analysis. *Cluster Computing*, pp. 1–12. Available at: <http://doi10.1007/s10586-018-2500-9>.
14. Caruso, D., Conto, F. (2018). Private capital in the rural development programme: The case of the Apulia Region, Southern Italy. *Regional Statistics*. Vol. 8. Issue 2, pp. 3–18. Available at: <http://doi10.15196/RS080209>.
15. Alho, E. (2017). Assessing the willingness of non-members to invest in new financial products in agricultural producer cooperatives: A choice experiment. *Agricultural and Food Science*. Vol. 26. Issue 4, pp. 207–222. Available at: <http://doi10.23986/afsci.64945>.
16. Bastiaens, I. (2016). Investing in agriculture: A preference for democracy or dictatorship? *British Journal of Politics and International Relations*. Vol. 18. Issue 4, pp. 946–965. Available at: <http://doi10.1177/1369148116656984>.
17. Granoszewski, K., Spiller A. (2012). Farmers' decision behavior regarding investments in biogas production. *Berichte über Landwirtschaft*, Vol. 90. Issue 2, pp. 284–301.

Теоретические основы трактовки понятий «инвестиция» и «инвестиционная деятельность»

Свиноус Н.И.

Доказано, что динамическое и эффективное развитие инвестиционной деятельности является необходимым условием стабильного функционирования и развития экономики. Масштабы, структура и эффективность, использование инвестиций во многом определяют результаты хозяйствования на различных уровнях экономической системы, состояние, перспективы развития и конкурентоспособность национального хозяйства.

Инвестиции – относительно новый для отечественной экономики термин, однако, в экономической теории и предпринимательской практике нет такого понятия, которое бы использовалось столь часто и одновременно неоднозначно.

Изучение зарубежной и отечественной теории инвестиционной деятельности, теоретический анализ методов государственного регулирования инвестиционного процесса позволили определить круг вопросов, касающихся инструментария инвестиционного механизма. Их можно обобщить следующим образом: средства познания и экономические категории (как инструмент познания и функционирования инвестиционного механизма и финансового регулирования деятельности инвестиционных институтов, а также результатов и средств этого познания), используемых в теории и практике исследования проблем совершенствования инвестиционного механизма.

Обобщив методическое обеспечение статистических органов по инвестициям в основной капитал, в их структуре целесообразно выделить вложения, характеризующие непосредственные инвестиции в воспроизводство основных фондов. Инвестиции сельскохозяйственным предприятием осуществляются в процессе его хозяйственной деятельности. Итак, инвестиционная деятельность является одним из видов хозяйственной деятельности, и представляет собой важную форму реализации экономических интересов, а именно повышение конкурентоспособности, стабильности и устойчивости функционирования в условиях меняющейся среды сельскохозяйственного предприятия.

Установлено, что инвестиционная деятельность по воспроизводству составляющих ресурсного обеспечения предприятий имеет целью вложения капитала для своевременного обновления основных средств производства, внедрение новой или усовершенствованной техники, оборудования, технологии, новых высокопродуктивных сортов растений и пород животных, что приводит к существенным положительным изменениям в производственной деятельности. Инвестиционная деятельность в данном аспекте предусматривает разработку соответствующего инвестиционного проекта.

Итак, инвестиционная деятельность по воспроизводству ресурсного обеспечения связана с постоянно возобновляемыми процессами, встроенными в комплекс взаимодействия различных финансовых механизмов, и влияет на развитие сельскохозяйственного предприятия и экономику отрасли в целом. В конечном итоге мероприятия, связанные с процессами воспроизводства ресурсного обеспечения, должны снабдить долгосрочное функционирование предприятия и достижения высоких финансовых и экономических результатов при использовании имеющихся в распоряжении предприятия ресурсов. Эти аспекты тесно связаны с формированием воспроизводственной политики предприятия.

Ключевые слова: инвестиция, инвестиционная деятельность, предприятие, инвестиционный риск, ресурсы, капиталовложения.

Theoretical basis of concept interpretation of "investment" and "investment activity"

Svynous N.

It is proved that dynamic and efficient development of investment activity is a prerequisite for ensuring economic growth of the country and ensuring reproductive dynamics on an innovative basis. Activation of investment activity results in the manifestation of economic, environmental, social effects at the macro, meso and micro levels.

The approaches of foreign and domestic theory of investment activity are generalized, the methods of state regulation of the investment process are systematized, which facilitated the substantiation of the components of the investment mechanism. The means of cognition and economic categories are described as an instrument for understanding the functioning of the investment mechanism and the financial regulation of the activities of investment institutes, as well as the results and means of this knowledge used in the theory and practice of studying the problems of improving the investment mechanism.

The information and analytical provision by statistical authorities of the process of studying investment processes in the context of the main forms of investment is emphasized, investments in fixed capital are described, which characterize direct investments in the reproduction of fixed assets of economic entities. The peculiarities of investing activities of agricultural enterprises and the main forms of its implementation are characterized. It is substantiated that investment activity is one of the types of economic activity, which represents an important form of realization of the economic interests

of its participants, namely increasing competitiveness, stability and sustainability of functioning in the conditions of a changing environment of an agricultural enterprise.

It was established that investment activity to ensure the reproduction of the components of resource support of enterprises is oriented towards capital investments for the following purposes: timely updating of basic means of production, introduction of new or improved equipment, equipment, technologies, new high-quality varieties of plants and animal breeds, etc., which leads to significant positive changes in production activity. The main elements of the project documentation and the procedure for conducting their examination are described.

It is proved that investment activity on the reproduction of resource support is connected with the provision of positive reproductive dynamics in the processes of economic activity, which are achieved by the interaction of the complex of organizational and economic mechanisms, and the purposeful development of the agricultural enterprise and the economy of the industry as a whole.

Presented measures related to the processes of reproduction of resource supply of agricultural enterprises, provide long-term sustainable development, which involves achievement of high financial and economic results, social and ecological effect, while using the resources available at the disposal of the enterprise are highlighted. These aspects are closely linked to the formation of a reproductive policy of an agricultural enterprise on the principles of sustainable development.

Key words: investment, investment activity, enterprise, investment risk, resources, investments.

Надійшла 08.04.2019 р.